

ویژگی‌های کمی و کیفی مسکن در بافت تاریخی شهر یزد (۱۳۸۵-۱۳۵۵ ه. ش)

دکتر عارف آقاصفیری*^۱، دکتر حکمت امیری^۲، مهندس جابر دانش^۳، محمدجواد بهشتیان^۴

^۱ استادیار پژوهش پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

^۲ استادیار دانشگاه خرم‌آباد

^۳ مربی پژوهش پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

^۴ پژوهشگر پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

تاریخ پذیرش: ۸۹/۸/۱۲

تاریخ دریافت: ۸۹/۶/۲۴

چکیده

عملکرد بخش مسکن و ساختمان حاکی از اهمیت آن در اقتصاد کشور است. فعالیت‌های این بخش نه تنها به رفع نیاز فزاینده مردم به مسکن به عنوان یک نیاز انسانی و حیاتی کمک می‌کند، بلکه از برای ایجاد امکان اشتغال برای جمعیت رو به رشد کشور، نقش مهمی را ایفا می‌نماید. هدف اصلی از بررسی ویژگی‌های مسکن، شناخت گذشته و حال آن در بافت تاریخی است تا بتوان آینده مطلوب را به تصویر کشید. تحقیق حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی است که به روش نمونه‌گیری تصادفی بدون جایگزین انجام گردیده است. نتایج این تحقیق نشان داد که ویژگی‌های کمی و کیفی مسکن در بافت تاریخی در قیاس با کل شهر نیز متفاوت است. بعد خانوار، تراکم و سرانه در بافت تاریخی، در سطحی پایین‌تر از کل شهر قرار دارد. همچنین ساختمان‌های خشت و گلی، بناهای با عمر ۶۰ سال و بیشتر، بناهای تخریبی و بناهای با مالکیت غیر شخصی درصد بالاتری دارند.

واژگان کلیدی: یزد، مسکن، بافت تاریخی، برنامه‌ریزی مسکن، ویژگی‌های مسکن

فهرست منابع و مراجع

- ۱- اهری، زهرا و دیگران (۱۳۶۷)، **مسکن حداقل، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن**، وزارت مسکن و شهرسازی، تهران.
- ۲- تقوایی، مسعود و سرایی، محمد حسین (۱۳۸۵)، «**گسترش افقی شهر و ظرفیت‌های موجود زمین (مورد شهر یزد)**»، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۵۵، دانشگاه تهران.
- ۳- توسلی، محمود (۱۳۶۰)، **ساخت شهر و معابر در اقلیم گرم و خشک ایران**، دانشکده هنرهای زیبا، تهران.
- ۴- جبار نیا و همکاران، مهندس مشاور (۱۳۷۵)، **طرح تفصیلی بافت قدیم یزد**، سازمان مسکن و شهرسازی استان یزد، یزد.
- ۵- دلال پور محمدی، محمد رضا (۱۳۷۹)، **برنامه ریزی مسکن**، انتشارات سمت، تهران.
- ۶- رفیعی، مینو (۱۳۸۲)، «**اقتصاد مسکن**»، مجموعه مقالات آموزشی اقتصاد مسکن، سازمان ملی زمین و مسکن.
- ۷- رضی‌زاده، عباس (۱۳۷۳)، «**شناخت متقاضیان مسکن و نقش معماران در حل بحران مسکن**»، مجموعه مقالات سمینار سیاست‌های توسعه مسکن در ایران (جلد دوم)، وزارت مسکن و شهرسازی، تهران.
- ۸- سرایی، محمد حسین (۱۳۸۴)، **فرآیند عرضه زمین بر کیفیت گسترش شهرها مورد یزد**، پایان نامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان.
- ۹- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۳)، **کتاب سبز راهنمای شهرداری‌ها (جلد ۴)**، نظام مراکز شهری و فضاهای مسکونی، انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، تهران.
- ۱۰- شکرگزار، اصغر (۱۳۸۵)، **توسعه مسکن شهری در ایران**، انتشارات حق شناس، تهران.
- ۱۱- شوی، فرانسوا (۱۳۷۵)، **شهرسازی تخیلات و واقعیات**، ترجمه سید محسن حبیبی، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، تهران.
- ۱۲- شهرد، مهندسین مشاور (۱۳۶۳)، **طرح جامع شهر یزد**، سازمان مسکن و شهرسازی استان یزد.
- ۱۳- عبدی دانش‌پور، زهره (۱۳۷۸)، **تکنیک برنامه‌ریزی شهری (جزوه درسی)**، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۱۴- عزیزی، محمد مهدی (۱۳۸۴)، «**تحلیلی بر جایگاه و دگرگونی شاخص‌های مسکن شهری در ایران**»، نشریه هنرهای زیبا شماره ۲۳، پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران.
- ۱۵- عزیزی، محمد مهدی (۱۳۸۳)، «**جایگاه شاخص‌های مسکن در فرایند برنامه‌ریزی مسکن**»، نشریه هنرهای زیبا شماره ۱۷، پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران، تهران.
- ۱۶- کلانتری خلیل‌آباد، حسین و حاتمی‌نژاد، حسین (۱۳۸۵)، **برنامه‌ریزی مرمت بافت تاریخی شهر یزد**، انتشارات فراگستر، تهران.
- ۱۷- کلانتری خلیل‌آباد، حسین (۱۳۷۸)، **برنامه‌ریزی مرمت ناحیه تاریخی**، مطالعه موردی شهر یزد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- ۱۸- کلانتری خلیل‌آباد، حسین و پوراحمد، احمد (۱۳۸۴)، **فنون و تجارب برنامه‌ریزی مرمت بافت تاریخی شهرها**، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی، تهران.
- ۱۹- مخبر، عباس (۱۳۶۳)، **ابعاد اجتماعی مسکن**، ترجمه مرکز مدارک اقتصادی-اجتماعی، انتشارات سازمان برنامه و بودجه، تهران.
- ۲۰- مسائلی، صدیقه (۱۳۸۸)، «**نقشه پنهان به مثابه دستاوردهای دینی در مسکن سنتی کویری ایران**»، نشریه هنرهای زیبا شماره ۳۷، پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران.
- ۲۱- مرکز آمار ایران، (۱۳۷۸)، **آمار نامه استان یزد**.
- ۲۲- مرکز آمار ایران، (۱۳۵۵)، **سرشماری عمومی نفوس و مسکن**، استان یزد.

- ۲۳- مرکز آمار ایران، (۱۳۶۵)، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، استان یزد.
- ۲۴- مرکز آمار ایران، (۱۳۷۵)، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، استان یزد.
- ۲۵- مرکز آمار ایران، (۱۳۷۵)، واحد کامپیوتر، آمار خام استان یزد.
- ۲۶- هایدگر، مارتین، (۱۳۸۱)، شعر، زبان و اندیشه رهایی: مقاله انسان شاعرانه سکنی می‌گزیند، ترجمه عباس منوچهری، انتشارات مولی، تهران.

27- Balchin, P. and Rhoden, M. (2002)M *"Housing Policy, an introduction"*, Routledge, 4th edition,
London and New York.

28- Knapp, E. (1982), **Housing Problems in Third World**, University of Stuttgart.